

Waldemar Tomalak^{1,2}, Monika Franczuk^{3,4}, Paweł Kuca^{3,4}, Małgorzata Czajkowska-Malinowska⁵

¹Institut Gruźlicy i Chorób Płuc, Oddział w Rabce Zdroju

²Delegat ERS Spirometry Committee

³Institut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie

⁴Dyrektor kursu ESDL w Polsce

⁵Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy

European Spirometry Driving Licence w Polsce — pierwsze polskie szkolenie spirometryczne w ramach ERS HERMES Spirometry Project

Praca nie była finansowana

Tłumaczenie artykułu, należy cytować wersję oryginalną: Tomalak W, Franczuk M, Kuca P, Czajkowska-Malinowska M. European Spirometry Driving License in Poland — first polish spirometry training in the framework of ERS HERMES Spirometry project. *Pneumonol Alergol Pol* 2016; 84: 1–2. doi: 10.5603/PiAP.2016.0002.

Inicjatywa *Harmonized Education of Respiratory Medicine in European Specialties* (HERMES) zrodziła się w Europejskim Towarzystwie Oddechowym w 2005 roku. Istotą tego projektu było opracowywanie, opartych na szerokim konsensusie, standardów i wskazań mających na celu poprawę opieki zdrowotnej poprzez edukację w tym obszarze. Pierwszymi projektami zrealizowanymi w ramach HERMESa były: medycyna oddechowa u dorosłych (Adult HERMES) i pediatria medycyna oddechowa (Paediatric HERMES). W czasie dorocznych kongresów ERS odbywają się egzaminy, zdanie których pozwala na zdobycie europejskich certyfikatów w odpowiedniej dziedzinie.

Trzecią inicjatywą, która powstała w ramach projektu HERMES, to program HERMES Spirometry. Spirometria jest najpowszechniej wykorzystywaną techniką w diagnostyce zaburzeń układu oddechowego. Brak możliwości szkoleniowych opartych na jednolitych wytycznych, zbyt małe wykorzystanie spirometrii w praktyce (niedodiagnozowanie POChP ocenia się na 70–80%) [1] oraz błędy interpretacyjne związane ze złym wykonywaniem badania sprawiły jednak, że potrzeba skonstruowania programu edukacyjnego stała się

bardzo ważna. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych jeszcze w 2008 roku [2] pokazały, że programy szkolenia spirometrycznego funkcjonują zaledwie w czterech krajach Europy, opierając się na stowarzyszeniach działających w obszarze diagnostyki lub grupujących specjalistów (*respiratory professionals*), a wielu krajach nie ma żadnych aktywności związanych z edukacją w tym zakresie lub mają one incydentalny charakter.

Opracowanie programu HERMES Spirometry jest dziełem ERS Spirometry Committee, w skład którego wchodzi eksperci — praktycy z 13 krajów Europy (Wielka Brytania, Holandia, Irlandia, Estonia, Dania, Francja, Hiszpania, Słowenia, Włochy, Niemcy, Szwajcaria i Polska). Współprzewodniczącymi programu są Irene Steenbruggen z Holandii i Brendan Cooper z Wielkiej Brytanii. Program edukacyjny, oparty na aktualnie obowiązującym globalnym standardzie [3–5] zbudowany jest według 4 kluczowych punktów:

- opracowanie programu szkolenia,
- opracowanie zasad certyfikacji,
- opracowanie materiałów edukacyjnych,
- opracowanie zasad oceny.

Opracowane zostały również zasady i wymagania dotyczące organizacji kursów *European*

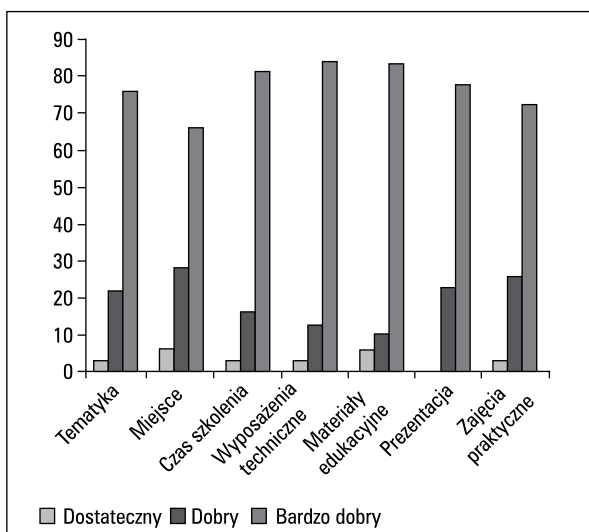
Spirometry Driving Licence w wymiarze narodowym. Więcej informacji na ten temat zawarto w publikacji Coopera i wsp. [2].

Szkolenie ma charakter dwuczęściowy i nie jest kierowane wyłącznie do lekarzy zajmujących się chorobami płuc i badaniami czynnościowymi układu oddechowego. Pierwsza część obejmuje wiedzę na temat wszystkich aspektów badania spirometrycznego. Opracowano materiały edukacyjne, które są podstawą dwudniowego kursu ESDL part I, który kończy się egzaminem. Po zaliczeniu egzaminu testowego składającego się z pytań wielokrotnego wyboru, uczestnik otrzymuje certyfikat ESDL Part I. Warunkiem przystąpienia do części II jest zaliczenie egzaminu testowego i przygotowanie portfolio (*Spirometry workbook*) obejmującego informacje na temat doświadczenia osoby przystępującej do części II w wykonywaniu spirometrii oraz przykłady osobiście wykonanych badań. Każdy uczestnik części II ma przydzielonego mentora, który pomaga w konstrukcji portfolio. Część II ukierunkowana jest na ocenę umiejętności i kurs części II kończy się egzaminem praktycznym, w czasie którego ocenia się technikę wykonania badania.

Pierwsze kursy ESDL odbywały się przy okazji kongresów ERS lub specjalnie zorganizowanych przez ERS kursów edukacyjnych. Od samego początku kładziono jednak nacisk na organizowanie wersji narodowych (w ojczystych językach), przy spełnieniu sformułowanych przez ERS wymagań. Kursy takie odbyły się już w Włoszech, Danii, Gruzji, Nepalu, Kenii, Portugalii, Niemczech i Serbii.

W Polsce kursy ESDL są organizowane przez Akademię PTChP. Wykładowcy to osoby spełniające kryteria ERS, które ukończyły między innymi kurs „Train the Trainer” organizowany przez ERS i poświęcony technikom edukacji i narzędziom oceny. Dyrektorami kursu w Polsce są dr Monika Franczuk i dr Paweł Kuca z IGiChP w Warszawie, legitymujący się także certyfikatami ESDL I i ESDL II.

Pierwszy kurs odbył się w dniach 20–21.11.2015 roku w siedzibie Polskiego Towarzystwa Chorób Płuc w Warszawie. Wzięło w nim udział 32 uczestników z całej Polski. Wśród nich 25 specjalistów chorób płuc, 5 internistów i dwoje lekarzy innych specjalności. Ankieta wykonana wśród uczestników kursu po jego zakończeniu dała bardzo wysoki odsetek ocen dobrych i bardzo dobrych w odniesieniu do różnych aspektów szkolenia (ryc. 1).

Rycina 1. Wyniki ankiety oceniającej pierwsze polskie szkolenie spirometryczne w ramach ERS HERMES Spirometry project

Organizatorzy mają nadzieję, że II część kursu ESDL, planowana na czerwiec 2016 roku spotka się z równie dużym zainteresowaniem i frekwencją. Zachęcamy wszystkich członków PTChP oraz inne osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonywanie badań spirometrycznych do udziału w kursach ESDL. Ich zaletą jest jednolity format we wszystkich krajach, które biorą udział w programie HERMES Spirometry. Program jest oparty na jednolitych zasadach, rozwój wskazuje na to, że kursy zostaną zorganizowane w w większości krajów europejskich. Zaletą kursu i certyfikatu ESDL jest ich równoważność z egzaminami i certyfikatami dla osób wykonujących badanie spirometryczne w Wielkiej Brytanii (ARTP) i w Holandii (NVLII) i wzajemne uznawanie tych certyfikatów za równoważne.

Konflikt interesów

Autorzy zgłaszają brak konfliktu interesów.

References:

1. Soriano JB, Zielinski J, Price D. Screening for and early detection of chronic obstructive pulmonary disease. *Lancet* 2009; 374: 721–732. doi: 10.1016/S0140-6736(09)61290-3.
2. Cooper BG, Steenbruggen I, Mitchell S i wsp. HERMES Spirometry: the European Spirometry Driving Licence. *Breathe* 2011; 7: 259–275.
3. Miller MR, Crapo R, Hankinson J i wsp. General consideration for lung function testing. *Eur Respir J* 2005; 26: 153–161.
4. Miller MR, Hankinson J, Brusasco V i wsp. Standardization of spirometry. *Eur Respir J* 2005; 26: 319–338.
5. Pellegrino R, Viegi G, Brusasco V i wsp. Interpretative strategies for lung function tests. *Eur Respir J* 2005; 26: 948–968.